

BÀI 25: THƯỜNG BIẾN

Môn học: Sinh học, lớp 9

Ngày soạn: 07/12/2023; Tiết (theo PPCT): 28

Thời gian thực hiện: 01 tiết

I- MỤC TIÊU: Qua bài này, HS cần đạt được:

1. Kiến thức

- Định nghĩa được thường biến và mức phản ứng.
- Nêu được mối quan hệ kiểu gen, kiểu hình và ngoại cảnh; nêu được một số ứng dụng của mối quan hệ đó.

2. Năng lực

a. Năng lực chung: Năng lực tự học, tư duy, làm việc hợp tác, tìm tòi, giao tiếp, giải quyết vấn đề, sử dụng ngôn ngữ.

b. Năng lực chuyên biệt

- Định nghĩa được thường biến và mức phản ứng.
- Nêu được mối quan hệ kiểu gen, kiểu hình và ngoại cảnh; nêu được một số ứng dụng của mối quan hệ đó.

3. Phẩm chất: Xây dựng ý thức tự giác và thói quen tìm kiếm kiến thức trong học tập, có hứng thú với môn học.

***Mục tiêu bài học đối với HSKT Đinh Hoàng Ngọc (Khuyết tật trí tuệ, nói)**

1. Kiến thức: Viết và nắm được khái niệm và đặc điểm thường biến và viết được mức phản ứng và ý nghĩa của nó.

2. Năng lực

a. Năng lực chung: Tham gia hoạt động nhóm cùng các bạn.

b. Năng lực riêng: Viết và nắm được khái niệm và đặc điểm thường biến và viết được mức phản ứng và ý nghĩa của nó.

3. Phẩm chất: Có ý thức có trách nhiệm tham gia hoạt động cùng các bạn.

II- THIẾT BỊ DẠY HỌC VÀ HỌC LIỆU

1. Giáo viên:- Tranh phóng to hình 25 SGK

- Một số tranh ảnh mẫu vật suu tầm khác về thường biến.

- Thẻ đa bội là gì? Có thể nhận biết các thẻ đa bội bằng mắt thường thông qua những dấu hiệu nào?

2. Học sinh: Suu tầm tranh ảnh sự biến đổi kiểu hình theo môi trường sống.

III- PHƯƠNG PHÁP, KỸ THUẬT DẠY HỌC, KIỂM TRA -ĐÁNH GIÁ

1. Phương pháp dạy học: Vấn đáp –tìm tòi; Giải quyết vấn đề ; Trực quan; Dạy học nhóm.

2. Kỹ thuật dạy học: Chia nhóm, động não.

3. Kiểm tra – đánh giá: Dùng lời.

IV- HOẠT ĐỘNG DẠY VÀ HỌC

1. Hoạt động khởi động:(5ph)

? Thẻ nào là thẻ đa bội? Có thể nhận biết cây đa bội bằng mắt thường qua những dấu hiệu nào?

? Cùng được cho ăn đầy đủ nhưng lợn i Nam Định chỉ đạt 50 kg, lợn Đại Bạch có thể đạt 185 kg. Kiểu hình khối lượng này do yếu tố nào quy định? (Giống, gen).

? Cũng lợn Đại Bạch đó nhưng cho ăn và chăm sóc kém thì khối lượng có đạt được 185 kg hay không?

2. Hoạt động hình thành kiến thức: (35ph)

***Hoạt động 1: Sự biến đổi kiểu hình do tác động của môi trường.**

Mục tiêu: **Nắm được khái niệm thường biến.**

Mục tiêu đối với em Đình Hoàng Ngọc: Viết và nắm được khái niệm và đặc điểm thường biến

TG	HOẠT ĐỘNG CỦA GV	HOẠT ĐỘNG CỦA HS	NỘI DUNG		
15ph	- Yêu cầu HS quan sát tranh ảnh mẫu vật các đối tượng và: +Nhận biết thường biến dưới ảnh hưởng của ngoại cảnh. +Nêu các nhân tố tác động gây thường biến.	- HS quan sát kĩ tranh ảnh mẫu vật: cây rau dứa nước, củ su hào ... -Thảo luận nhóm và ghi vào bảng báo cáo thu hoạch. - Đại diện nhóm trình bày.	I. Sự biến đổi kiểu hình do tác động của môi trường 1. Khái niệm của thường biến		
	Đối tượng	Điều kiện môi trường	Kiểu hình tương ứng	Kiểu gen	Nhân tố tác động
	1. Cây rau dứa nước	- Trên cạn - Ven bờ - Trên mặt nước	- Thân, lá nhỏ - Thân, lá lớn hơn - Thân, lá lớn hơn, rễ biến đổi thành phao	Không đổi	Độ ẩm
	2. Củ su hào	- Chăm sóc đúng kĩ thuật - Chăm sóc không đúng kĩ thuật.	- Củ to - Củ nhỏ	Không đổi	Kĩ thuật chăm sóc
	<i>? Qua các VD trên, kiểu hình thay đổi hay kiểu gen thay đổi?</i> <i>? Nguyên nhân nào làm thay đổi? Sự thay đổi này diễn ra khi nào?</i> <i>? Thường biến là gì?</i> <i>? Thường biến có đặc điểm gì? Có di truyền hay không?</i>	-> Kiểu gen không thay đổi, kiểu hình thay đổi dưới tác động trực tiếp của môi trường. Sự thay đổi này xảy ra trong đời sống cá thể. -> HS rút ra định nghĩa. -> HS rút ra đặc điểm.	Thường biến là những biến đổi kiểu hình của cùng một kiểu gen, phát sinh trong đời sống cá thể dưới ảnh hưởng trực tiếp của môi trường. 2. Đặc điểm của thường biến - Thường biến biểu hiện đồng loạt theo hướng xác định tương ứng với điều kiện ngoại cảnh. - Thường biến không di truyền.		

***Hoạt động 2: Mối quan hệ giữa kiểu gen – môi trường và kiểu hình.**

Mục tiêu: Nắm được mối quan hệ giữa kiểu gen – môi trường và kiểu hình.

TG	HOẠT ĐỘNG CỦA GV	HOẠT ĐỘNG CỦA HS	NỘI DUNG
12ph	- GV yêu cầu HS trả lời câu hỏi: <i>? Sự biểu hiện ra kiểu hình của 1 KG phụ thuộc những yếu tố nào?</i> <i>? Nhận xét mối quan hệ giữa kiểu gen, môi trường và kiểu hình?</i> <i>? Những tính trạng nào chịu ảnh hưởng của MT? Những tính trạng nào chịu ảnh hưởng của kiểu gen?</i>	- Từ những VD ở mục 1 và thông tin ở mục 2, HS nêu được: -> Kiểu hình của 1 kiểu gen phụ thuộc vào kiểu gen và môi trường. -> HS rút ra kết luận. -> Các tính trạng số lượng chịu ảnh hưởng nhiều vào môi trường, các tính trạng chất lượng chịu ảnh hưởng của kiểu gen.	II. Mối quan hệ giữa kiểu gen – môi trường và kiểu hình - Kiểu hình là kết quả của sự tương tác giữa kiểu gen và môi trường. - Các tính trạng chất lượng phụ thuộc chủ yếu vào kiểu gen. - Các tính trạng số lượng chịu ảnh hưởng nhiều vào môi trường.

***Hoạt động 3: Mức phản ứng.**

Mục tiêu: Nắm khái niệm mức phản ứng.

Mục tiêu đối với em Đinh Hoàng Ngọc: **Viết và nắm được mức phản ứng và ý nghĩa của nó.**

TG	HOẠT ĐỘNG CỦA GV	HOẠT ĐỘNG CỦA HS	NỘI DUNG
8ph	- GV yêu cầu HS trả lời câu hỏi: <i>? Sự khác nhau giữa năng suất bình quân và năng suất tối đa của giống lúa DR₂ do đâu?</i> <i>? Giới hạn năng suất do giống hay kỹ thuật trồng trọt quy định?</i> <i>? Mức phản ứng là gì?</i>	- HS đọc kỹ VD SGK, vận dụng kiến thức mục 2 và nêu được: -> Do kỹ thuật chăm sóc. -> Do kiểu gen quy định. -> HS tự rút ra kết luận.	III. Mức phản ứng - Mức phản ứng là giới hạn thường biến của một kiểu gen (hoặc chỉ 1 gen hay nhóm gen) trước môi trường khác nhau. - Mức phản ứng do kiểu gen quy định.

3. Hoạt động luyện tập: (3ph)

- Gọi HS đọc kết luận sgk.

- Bài tập trắc nghiệm: Ngày nay trong nông nghiệp người ta đưa biện pháp kỹ thuật nào đặt lên hàng đầu?

A. Cung cấp nước, phân bón, cải tạo đồng ruộng.

B. Gieo trồng đúng thời vụ.

C. Phòng trừ sâu bệnh, chăm sóc đồng ruộng.

D. Giống tốt.

4. Hoạt động tìm tòi-mở rộng: (2ph)

- Học bài theo câu hỏi sgk.

- Chuẩn bị bài 26: Thực hành: “**Quan sát thường biến**”.
- Mỗi nhóm về nhà tìm hiểu các ví dụ về thường biến.
- Tìm hiểu phân biệt giữa thường biến với đột biến.

VI-RÚT KINH NGHIỆM:

.....
.....
Phê duyệt của nhà trường

Giáo viên giảng dạy

Lê Thị Mận